શ્રી સનાતન ઉદ્ધવ સંપ્રદાયના

સત્સંગી માટે

શ્રી ઉમરેઠમાં હરિલીલા ચિન્તવની.

શ્લોક

नमामि नारायण पाद पंकजं ।
करोमि नारायण पूजनं सदा ॥
वदामि नारायण नाम निर्मलं ।
स्मरामि नारायण तत्त्व मव्ययम् ॥

સંપાદક તથા પ્રકાશક

દવે પુરૂષોત્તમ દામોદર.

મુ. ઉમરેઠ.

સંવત ૧૯૭૭. સને ૧૯૨૧.

કિંમત રૂ. ૦-૨-૦

અર્પણ પત્રિકા.

જલે વિષ્ણુઃ સ્થલે વિષ્ણુઃ
વિષ્ણુઃ પર્વત મસ્તકે.

આ ચરિત્ર જીવનની શ્રી ઉમરેઠમાં શ્રી સહજાનંદ સ્વામિ પ્રગટ પુરૂષોત્તમ અક્ષર ધામ વાસિ જેને મળ્યા છે તે દ્વિવેદી નરભેરામ ભાગ્યેશજી કે શ્રીજીયાંના વંશજ મારા પુત્રના પુત્ર ગપાભાઈ નો જન્મ સંવત ૧૯૬૭ના માગશર સુદી ૭ મે ને ઓચિંતો બે દિવસના મંદવાડમાં, શુદ્ધિમાં, સંવત ૧૯૭૬ના ચૈત્ર સુદી ૯મી એટલે શ્રીજી મહારાજની જયંતીના દિવસે ને પ્રાકટ્ય ના સમયે ને દેહ મુકતાં પા કલાક પહેલાં હાથ જોડી પગે લાગ્યા કરતો; માટે તેના સ્મરણાર્થે પરિપૂર્ણ પવિત્ર લીલા પ્રસિદ્ધિ માટે — છપાવી ભેટ અર્પણ કરૂં છું :— જય શ્રીકૃષ્ણ શરણું મમ. ॥ લી.

દવે પુરૂષોત્તમ દામોદર ઉમરેઠ.

ગરબી.

ભજુએ આખલડી ના ચરનશ, ગરબુમાં અટક ૬
પ્રગટ પ્રભુની લિલા પેખી, પ્રેમી જન [illegible] છે,
આખલડી પર ચાર્ણ કમળ ને મુખ [illegible] [illegible]
એમ માહમાતો [illegible] ન જાણે, ધ્યાન ધરે [illegible] [illegible] ૧
હરિ ચાર્ણ ચિન્તરાખના કે. તેસ શાસ્ત્ર ચાર વેદ
તે ચાર્ણ કમળને આખલડી પ્રેમી [illegible] [illegible] [illegible] ૨
વ્રજ ગોકુળ મથુરા દ્વારકા [illegible] પર [illegible] [illegible]
પોતાના ભરતાર્થે પોતે, [illegible] [illegible] [illegible],
અહા મોહું ત્યા શીખર બંન્ધી [illegible]. [illegible] [illegible]
સોના ના કળશ રૂપાંન્ ચડાવ્યા [illegible] ગોપીનાથ ને [illegible] ૩
ગોપીનાથની મુર્તીમાં [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
પ્રેમી જનને પ્રતક્ષ થાતા, [illegible] [illegible] [illegible] ૫
[illegible] [illegible] ગંગા [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
વેદ મંમત [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ૬
ધર્મ ધોરી [illegible] વેદ [illegible], [illegible] થેઈ [illegible]
શુભ સનાતન ધર્મના બીજ કર્તા, [illegible] [illegible], ૭
દાદાનો દરબાર દિપાવ્યો, [illegible] [illegible],
શોભા પાવને બાગ બેઠક, [illegible] [illegible] ૮
[illegible] નુપને અતિ [illegible] [illegible] [illegible]
મેળા કિધા રાંત સતસંગના પારાયણ ને [illegible] કિધા ભારી ૯
પરચા લિલા આખલડી [illegible], અતિ આનંદમાં ઉભળા. ૧૦
દાસાનુંદાસની એજ વિનતી, [illegible] આખલડી [illegible] ૧૧

પ્રસ્તાવના

પ્રત્યક્ષ શ્રી પુરુષોત્તમ નારાયણ શ્રી સ્વામિ નારાયણ પ્રભુને નમો નમઃ એવા શ્રીજીમહારાજનું ધ્યાન ધરીને મ્હારા ઇષ્ટ દેવ ભક્તિ ધર્મના બાળ શ્રી સહજાનંદ સ્વામિનું સ્મરણ કરૂં છું ? જે સર્વ વર્ણની રક્ષા કરનારા છે. ને વિના વિઘ્નની રક્ષક છે; તેમની શરણું છું ને યુગ સનાતન ધર્મ ભાગવતી સ્થાપનાર યાદિ શ્રી કૃષ્ણ નરનારાયણ છે, ને તેજ ભરતખંડના ઉપાસક દેવ છે. તેજ પોતે શ્રી સ્વામિનારાયણ અને તેજ ઉદ્ધવ સંપ્રદાયના, ધર્મ ધુરન્ધરા ચારીય તેજ શ્રી હરિ શ્રીજીમહારાજ અક્ષર ધામ વાસી પ્રગટ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમનું. શ્રી ઉમરેઠ ગામનું આ દિવ્ય ચરિત્ર " ભક્ત ચિન્તામણી " માં દાખલ થવા મોકલ્યા, તે વખતના સ્વામિ પરમાત્માનંદજી એ સંવત ૧૮૮૭ ના ભાદ્રપદ ૪ લખેલું પણ ભક્ત ચિન્તામણી તે પહેલાં થોડા

હિન્દમાં બહાર પડી જવાથી આ પરિપુર્ણ ચ રિત્ર પડી રહ્યું. જો કે અમોનો સાર શ્રી ભ ક્ત ચિન્તામણી વિગેરે ગિરવાણુના ચાપૃ ગદ્ય ના ગ્રંથો દ્વારા બહાર પડ્યો છે, પણ આ ના પરિપુર્ણ પાવનકારી હોવાથી આ ગતાક મુજ બ આ લઘુગ્રંથ સ્વામિ પરમાત્માનંદજીના લખ્યા મુજબનો પ્રસિદ્ધ કર્યો છે તેમજ બગે ગયા અશાડ માસમાં શ્રી સ્વામિનારાયણ માસિકમા શાસ્ત્રી સ્વામિ ભક્તિનંદદાસજી જેઓ ઘણા તત્વ જ્ઞાનિ હતા અને સત્ય વકતા હતા. તેમણે તે માસિકમાં ટુટક છપાયેલું વાંચી કહ્યું કેઃ- આ વિ રીતે ત્રુટક પ્રસિદ્ધ કર્યા કરતાં નાખી ચો પડી છપાવો, ને હાલ હમ શરિર મંદ છે, તે શારૂ થયે તેની વ્યાખ્યા કરશું તો એક ધર્મ શાસ્ત્ર જેવું થશે; જેથી તેઓના કહ્યા મુજબ અમોએ એક લઘુ પુસ્તક રૂપમાં પ્રગટ કર્યું છે. વિશેષ જણાવતાં દિલગીર છીએ કે સ્વામિ ભક્તિ નંદદાસજી હાલમાં દેહ મુકી અક્ષરવાસિ થયા છે. જય શ્રી કૃષ્ણ હરિ શરણં મમ રહું યદ શિશ ધરીઃ!

श्री स्वामि नारायणो विजयते तत राम. ॥

શ્રી ઉમરેઠમાં હરિલીલા ચિન્તવની.

श्लोक

स्वधर्म ज्ञान वैराग्य साध्य भक्त्यं कगोत्वरः
स्वामिनारायणः परंब्रह्म वेदशास्त्र स्मर्मीरित :

શ્રી ઉમરેઠ ગામને વિષે શ્રી સહજાનંદ સ્વામિ પરમ દયાળુ સંવત ૧૮૫૯માં આવ્યા હતા. તે ચોતરે બિરાજ્યા હતા પાસે ચાર ઘોડેસ્વાર હતા ને ચાર પગ પાળે હતા. ને મહારાજને પણ ઘોડી હતી પલાણ રેશમી હતું ને ઉર્ધ્વ પુંડ્ર વચ્ચે ચાંદલો હતો તે સમે પ્રભાત હતો તેવે દવે નરભેરામ માણેકજી ઘોડીએ બેસી ગામ ઉંટખરીએ જતા હતા ને ચોતરે મહારાજ બેઠેલા ને બીજા સર્વ ઉભેલા દેખી આંબા આગળ ભમભ્યા, મનમાં સંકલ્પ વિકલ્પ થવા લાગ્યા કે આ કોણ હશે; ને ચોતરે બેસનારા હરાંસી પુરૂષ છે. એમ

છે. તે જાગ્યા નાખતા માટે માફ કરેજો ને તમો પાસે રહું તેમ થાટ થાય છે. ત્યારે મહારાજ કહે તમો ગજો તથા બીજા હજારો છે તેમના અર્થે આવ્યા છીએ ને અમારે ધર્મ સ્થાપવા છે માટે હવે ઉપદેશ કરશું ને તમો સ્નાન ને દેવ આજ આરંભ ને સાંજે સભા ભરીશું એમ સ્વપ્નમાં ઘરે ગયા ને પરમાર્થને સભા ભરી ત્યાં ગણા જન આવ્યા પછી કેટલાક શાસ્ત્રાર્થ સિદ્ધાન્તના કહેતના સાથ પોતે સના- ધર્મની વાણીની વાતો કરી તથા ઉર્ધ્વપુંડ ચાંદલે સહિત તથા ગુરૂશાની કંઠી બેવડી હમારા આશ્રી તે ચાલશે એમ જણાવ્યું.

પછી બીજે દિવસે નરભેરામને ઘેર પધાર્યા ને તેમના ઘરની પરસાળ ડાબાની બાજુના ઓરડા માં પધાર્યા ત્યાં તે બાજુના લોક ઘણા આવ્યા ને જાગનાથમાં અર્જુનને વેદ ભણાવ્યા તે આજ છે. પછી કેટલાક કહેવા લાગ્યા કે શંકર સ્વામિ તથા ગોંસાઈજી મહારાજ જેવા ધર્મ હશે કે કેમ કેટલાકને સંશય થાતા ને સમજીને પોતે વેદ, શ્રુતિ, સ્મૃતિ, પુરાણ, પંચરાત્ર, ગીતાજી ભાગવત, તથા પ્રતિહાસીક, આદીકના તથા

ગામ ગુરૂ તથા બ્રહ્મચારીઓના મધ્યમાં બેથી શાસ્ત્રાર્થ કરી પોતાના સંપ્રદાયના સિદ્ધાન્ત જણાવ્યા ને ઉર્ધ્વ પુંડ તીલક ચાંદલો તે તુલસી કંઠી ને સ્વામીનારાયણ મહામંત્રનો સિદ્ધાન્ત ધર્મ નિર્ણયના તથા હાથના સાથે બ્રાહ્મણ માત્રવિપ્ર ઉપર બાંધ્યું હોય એક એવા જુદા તેમ શાસ્ત્ર સિદ્ધાન્તથી કરી સર્વનું મત સંપાદન કર્યું શુદ્રો ને વૈશ્ય ને કરી જુદા પ્રકારની કરી ચાર વર્ણોના ધર્મ પાળી ને પળાવવાના કહ્યા તેથી તાત્કાલ પ્રશ્નના અર્થ જાણ્યા ને કેટલાક દૈવીજીવ સત્સંગી બના ને શીષ્ય થયા પછી મહારાજ ફરીવાર નાહિ નિત્ય કર્મ કરી જમવા મેડાના ઉતરાતા ઓરડામાં સંતોના ભેળા બિરાજ્યા પછી જમના સારુ થાળ મુકેલ પછી મહારાજ કરી થોડું થોડું જમ્યા ત્યાર પછી ઘરના માણસો જમવા બેઠા ત્યાર કરી પાંચ ટુકડા માણી મચ આગી તે પછી અમૃતજેવી લાગી ત્યારે બધાયુ જેટ મોઢ ભુલી જવાથી ને મહારાજના પરચા જણાવ્યાથી આશ્ચર્ય થઇ ગયા પછી મહારાજ ને કહ્યું કે માળા કરી બાજુ જમ્યા જો અમૃત સ્વાદ જેવી કરી મોટ મોટ બરકત પાની હમોને જમતા પાન વખાણ્યા પછી ના

જગન્નાથ ગયા. તે વખતે ત્યાં રૂપરામ ઠાકર હતા તે બીજા લોક બેઠા હતા, ને મોટા જન પગે લાગ્યા ને કહ્યું કે મારૂં કામ તમારા કહ્યા પ્રમાણે થયું. મહારાજ હસ્યા ને કહ્યું કે બોત ત્વરાંશુ આવ્યા, મોટા કહે કે મને તો તમારૂં રૂપ તેજમાં નજર આગળ દેખાય છે ત્યારે રૂપરામ કહે છે :- મને મારા મનમા તપસ્વી આઠ રૂપનાં દુગ્મળ બ્રહ્મચારી દેખાય છે એ શું હશે પછી મિત્ર બોલ્યા કે પછો ,છો તો ખરા કે મહારાજ ને પુછતામાં બોલ્યા કે ામ તુમારા કલ્યાણ અર્થે આવ્યા છીએ ત્યારે એક જણ બોલ્યો કે કલ્યાણ તો શંકર સ્વામિ જેવા કરે માટે તમે તેમના જેવા હોતો તેમની માફક પાડાને વેદ બોલાવો ત્યારે બધા હસ્યા ફરી ઉઠયા કે પાડાને પુછડે વેદ બોલાવ્યા તો પરમેશ્વર કહીએ મહારાજ કહે કે શંકર સ્વામિએ પાડાને પુછડે વેદ બોલાવ્યા તેવું તમથી જાણ્યું. પણ એક મુકત જ્ઞાનેશ્વરજી મહાત્માએ પાડા કને વેદ એવા બે અક્ષર બોલાવ્યા હતા પણ તમે કહો તો પાડા જેવા બાળક મનુષ્યને ચાર વેદ મંત્ર બોલાવીએ, હોવો તેઓ બ્રાહ્મણ જાતી; ત્યારે બધા બોલ્યા કે આ હરિશંકરને

બોલાવો આજ કંઈ એવા આવ્યા તમે તો હરિ **वेदना वदनाराने शंकर ने मोटा देव माटे आजे मंत्रो बोल्या** કેનામાં વેદના મંત્રો શુદ્ધ બોલ્યા લોક વિસ્મિત થયા ને ભગવાન જેવા માનીને શંકર સ્વામિ જેવા કહેવા લાગ્યા એટલામાં મહારાજ મધ્યાન્હ જાણી નહાવા ચાલ્યા ને તલાવમાં નંદરામ મેવાડાને આરે નાહ્યા. નિત્ય નીયમ કરી જાગનાથ મહાદેવ નવરાવ્યા ને ફરી થાળ જમ્યા; એટલે નરભેરામ ને રૂપરામ બોલ્યા - ચાલો મહારાજ હમારે ઘેર તમે મને સવાર-મા કહ્યું છે ત્યારે રૂપરામ કહે કે મને બોલાવ્યા છે, માટે મારે ઘેર ચાલો ત્યારે મહારાજ બોલ્યા કે હમે પેલા પ્રથમ જાત્રા કરવા નિકળ્યા હતા તે વારે સામા તલાવ વચ્ચે થઈ અહિંજ આવ્યા હતા ને તમોએ ફરાળ આપી હતી માટે તમને બોલાવ્યા છે તે સાલ ૧૮૫૬ ની હતી પછી ડાંગર જઈને ચાલ્યા ગયા. આજ તો તમને હેતેથી હમારા જાણી કલ્યાણ કરવાને ધર્મના નિયમો કહેવા આવ્યા છીએ ત્યારે રૂપરામ બોલ્યા કે આપણે તે વાત યાદ આવીને તે રૂપ મને નજર આગળ તમને દેખીને આવે છે મે તો આવા સમર્થ

ધારી મહુર્ત વાર વિચારમાં પડ્યા તેટલામાં શ્રીજી મહા- બોલ્યા **नरभेरामजी हुवे आगे आवो** પણ બોલીમા સમજ્યા નહિ ત્યારે ફરી કહ્યું કે **तुमारा पिता नारायण परायण हुवा हे इसे तुम आवो** પણ વિચારમાં પડ્યા પછી મહારાજ હશીને બોલ્યા કે **निरभेराम हके केसा भय रखता हे** એમ કહી હાથના અણુસારે બોલાવ્યા તેથી પાસે ડગના ડગના આવ્યા તવ શ્રીજી મહારાજ કહે છે કે--**हमं तुमकु पेछानता हे** તવ તુરત મોટા નરભેરામ પગે લાગ્યા તેઘડીએ મહારાજે આગલા પાછલા દવજીના કુટુંબીના નામ દિધાં તેથી વિસ્મે પામ્યા ને પ્રભુ કરી પુરૂષ માન્યા; તવ મહારાજ કહે કે **आज तुमारे गाम ज्यां जाता हे न्यां तकरारहेने पंच भेगा थावा- मा हे इस वास्ते तुम जाता हे** દવેજી પગે લાગી બોલ્યા કે હા તે મહારાજ ! આપ કોણ છો. મહારાજ કહે કે **हम तुमारा कल्याण करेंगा लेकीन तुम आज जाव तुमारा बीवाडमे हे वो तुमकु पाये लागेंगा ने तुमारा काज हो जायगा पीछे तुम आना हम जागनाथ महादेवमें रूपराम**

ठाकुरकुं मिलेंगा ने पीछे तुमारे घेर आवेगा हम तुमारा कल्याणके अर्थ पधार्या हे ने तम पूर्व हमारा मुमुक्षु भक्त हो આવું કહ્યું પછી મોટા ઉટખરીએ ગયા ને શ્રીજી ત્યાંથી ઉપડી જગન્નાથ ગયા ત્યાં પણ ચોતરે બિરાજીને સંદેશો રૂપરામ ઠાકરને મોકલ્યો કે જગન્નાથ આંહી નથી તે જગન્નાથ ગયા ને પણ આંહી રસોડા દેખી બિન્યા ને પગે પડી કહ્યું કે તમે કોણ છો. **તવ શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા કે તમે હમારા ભકત હો બીતા મતી બેસો.** એવ

એટલામાં વાત ચાલી કે કોઈ મહાત્મા પધાર્યા છે લોક દર્શન-ને. ને કેટલાક જોવા પરાણા પધાર્યા છે તેમને તેમ **રૂપરામને** બહાર કહ્યું કે **હમ** તુમારા કલ્યાણ અર્થે પધાર્યા હીએ ને હમે તમને પિછાનીએ છીએ. ॥ આમ ચાલતામાં મોટા **હવે નરભેરામ** ઉટખરી જતા હતા તેને મહારાજના કહેવા મુજબ સાચું કામ થયું. ને મોટાએ ના નજરે આગળ તેજમાં, જોયા તેવી મૂર્તિ દેખાવા માંડી. તથા ભારે ચમત્કાર માની તુરત પાછા ઉમરેઠ આવ્યા ને ઘરમાં વિસ્તારી ને વાત કરી ને સાફ ઘર કરાવ્યું ને

ઘણા જનો શીષ્ય થયા ને મોટા આચાર્ય જાગ્યા ઘર પાવન કર્યાથી રાજી થયા ને મહારાજ એ દિન રહી જણાવ્યું કે આ જુગમાં જેની સ્મૃતિ પ્રાધાન્ય છે તેવા પારાસર રૂષીના આશ્રમમાં બદ્રીવાસ જાઈશું ત્યાં ગંગા રૂપ નદિ વહે છે ને એવારે જાશું પાછા પરમહંસ સહ જરૂર આવશું. કહી ચાલ્યા ગયા. ને ઘણા બાર બાર વળાવવા ગયા ને સૌને જય શ્રી સ્વામિ નારાયણ કહી સૌ સૌને ઘરે આવ્યા ઇતિ શ્રી ક્રમરેકમાં હરિ લીલા ચિન્તામણી ચરિત્ર પહેલું.

ચરિત્ર બીજું.

શ્રીજી મહારાજ સંવત ૧૮૫૬ ના સાલે ઉમરેઠ આવ્યા, તે વખતે પાંચ ૧૮ સાધુ અને ચાર પાળા હતા. ને મુક્તાનંદ મોટા સંત હતા. આવ્યા તેવા નરભેરામને ત્યાં આવ્યા, ને ત્યાં ઉતારા ને સાધુ ભાગોળે રાખ્યા, મેડાને ખબર કરી. તરત સંતને તેડી લાવ્યા તેને પોતાનું નવું ઘર તેમાં ઉતાર્યા. ને તે અષ્ટ પ્રકારે સંતો ત્યાગી હતા. તેમ જ હોંશભર રખાવ્યા રૂપરામ આદિ સર્વેને બોલાવ્યા. ને સંતોએ તે ભય ગાની ભીંતે પોતાના નામ લખ્યાં છે. ને પોતે રૂપરામ ઠાકરને ત્યાં જતા ને સંતો પણ ત્યાં ગયા હતા. પછી ઘણા લોકો-ના આગ્રહથી સિદ્ધ ને નરભેરામની મેડીમાં સૌ કો દેખતા બ્રાહ્મણને શ્રીમદ્ ભાગવત વંચાવ્યું. તે વખતે ભાગવત વેતા પુરાણીના મુખરૂ વંચાવ્યું; ને વાત કરી કે તમો સર્વેતા ભાગવતની વંચાવો છો. બધા કહે કે હા ! ત્યારે મહારાજ કે ભાગવત માનો છો બધા કહેવા લાગ્યા કે હજારવાર માનીએ છીએ: ત્યારે મહારાજ કે તમો વૈષ્ણવ કહેવાય તે ભાગવત સાંભળતા

નો અધિકાર વૈષ્ણવનો છે તેનું તેનામાહાત્મમાં લખેલ છે તે
હવે સત્સંગી થાવ એમ કહી સંઘ ભાગ્યા નરભેરામને
ઘેર મેડા, મેડી, પરસાળ, ઓરડા, નિસરણી, બારી,
મેડાની મેડીના અગાસી બાકામાં ઘણું ક્યાં ક્યાં પાડ્યા
ને બેઠા છે, ને રૂપરામ ભાઇ ને ત્યાં તેમજ છેને કેટલાક
પરચા સમાધીઓ કરાવતા ને એક વાર રૂપરામભાઇ ને
ત્યા જતા હગટ પ્રભાશંકરને ત્યા ગયા હતા ને તેમના
આગ્રહથી ત્યાંજ નાહી તેમના ઓરડામાં પુજા વિધી
નીત્ય નીયમ ધર્મ કૃત્ય કરી ને જમવા રૂપરામભાઇ ને
ત્યાં ગયા ને હગટ નાં બહેન જમના ને સત્સંગી કર્યાં ને
હગટ શિષ્ય થયા ને ઓરડા પ્રસાદિના માનજો કહું ને
બ્રામ્હચારી સાધુ મુકુંદ દેવાનન્દ સંતો નરભેરામ ને ત્યાં
સભા ભરતા ને તેમ ને ઘણા ઘણા મહારાજ પરમેશ્વર
સાથી તેના પ્રશ્નો પુછતાં તેના ઉત્તર શાસ્ત્રોની સાખે કરતા
ને મહારાજ પ્રગટાનુ કારણ કેતા નિશાનીઓ કેતા ને
મહારાજ ને ચિન્હ છે તેવું કેતા ને એતો મનુષ્ય રૂપે
આદિનારાયણ છે તેમ કેતા ને શાસ્ત્રો ની કથા કિર્તન
ને ધુનધ્યાન ધારણા થાતી ને કલ્લોલ વર્તાતો હતો

ને આ ભગત પંડના નારાયણ ને દેવતા છે. તેજ આ
પુરૂષોત્તમ નારાયણ માનવા, ને સનાતન ધર્મ ધુરંધર કેના
અહિંસા શ્રી પરમો ધર્મ એમ કહેતા. ને શંકર સ્વામિ
પણ વૈષ્ણવ મતના છે, માટે વૈષ્ણવ થાવું ને
ભગવાન માની. નિશ્ચય રાખવો ને નિષ્કામી ભક્તિ
કરવી ને આચાર, વિચાર, નીત્ય નિમાદિક કર્મ
કાર્યો કરવા. અભક્ષા ભક્ષના કરવું નિત્ય તિલક ને
કંઠી ધારવાં ને તપ્ત મુદ્રા લેવી ને ઉર્ધ્વ પુંડ ચાંદલો
સહ સીધુ ગોપી ચંદનાદીકનુ કરવું. ને તુલસીની કંઠી
ધારવી ને વૈવી આજાણુદિ કે પરમ પરા મંત્ર બ્રુગત
હોય તો શ્રીપુંડ રૂદ્રાક્ષ ધારવી ને નિયમ સત્સંગના
પાળવા ને સહ નારાયણની વિનતી એ બન્ને વખતમાંજ
વચલી ત્રણ આંગળી ઓથીજ કરવી, વિગેરે ઘણા ઘણા
ધર્મો વર્ણાદિકના કહેતા ને શુદ્ર ને માટે ચાંદલો ને
ચંદન કાષ્ટની કંઠીજ કેના ને વિધવાને ફક્ત કાષ્ટનીજ
કંઠી કહેતા ને મહારાજની મુરતી મન હરણી
જે જુવે તે ખૂબ ભાગી જતા ને ઈશ્વર માનતા
ને સાત્વિક શિવ શાના ને નર્મદાશંકર ને રૂપરામના

ઘરનાં તથા ચંદન જમાઇ આદિક સર્વે સત્સંગી થયા તે વંકટેશગીરીના વંકટેશ ભગવાન ઇષ્ટદેવ છે. તેમ જ શ્રીરામ હેતા ને તેજ તમે તેમ કહેતા ને આપડાનું, વળી પૂજનમાં વંકટેશ લખ્યા તા તે બતાવતા મહારાજ તો રાજી તેમના ઉપર અતિશાય હતા ને પોતાનો સંપ્રદાય ઉપજી હેતા ને ઉધ્ધવ તેજ રામાનંદ સ્વામી સમર્થ હેતા ને તેમના ગુરૂ રામાનુજ કહેતા એવા સનાતની ગુરૂ મંત્ર સહ દિક્ષા લેવીજ પડે ત્યારે ભક્તિ થાય પ્રગટનું સમાણુ તેજ મુક્તિ છે. તેવી વેદ શાસ્ત્રોની આજ્ઞા છે તે ચારે આશ્રમના ધર્મમાં પણ ગુરૂ કરાવા છે નુગરા રહેવું નહિ, નરણાગતી પ્રભુ પ્રગટ તે કરવા ને આ મહારાજ ને નરનારાયણ અક્ષર પતી કહેતા ને નારદ પંચ રાત્રીના મંત્ર કહેતા ભાગવતી ધર્મ કહેતા આદિ દઇને પાંચ મહાદ સહી રાજાને રાજાને વળાવ્યા ને પોતે આગળ ગયા મુનિ શ્રી ભીમદેવમાં દરિ લિલા ચિન્તવની ચરિત્ર બીજું

ચરિત્ર ત્રીજું

શ્રીજી મહારાજ સંવત ૧૮૬૬ ની સાલે ઉમરેઠ આવ્યા. ને નરભેરામને ત્યાં ઉતર્યા ને ત્યાં તે વખતે આવ્યા તેજ દહાડે. ભટ ગંગાદત્ત મંછારામ તથા દવે મલકારજન જાગેશ્વર તથા જોશી નંદલાલ આદિક તથા સુખદેવ શિષ્ય થયા પછી મહારાજ તરત નમામને લઇ ડાકોર ગયા. ત્યાં તિલક ને સાચું પણ વચમાં ચાંદલાની બાબત ચરચા થઇ તે વખતે મહારાજે તેના ઉત્તર સંપ્રદાયી ગ્રંથોથી કરીને રામાનુજ ના સંપ્રદાયના સાધુ દ્વારા સિદ્ધ કરી બતાવ્યું તથા તિલકને તે વચ્ચે શ્રી ચિન્હ છે તેના પ્રકાર જણાવીને વૈદિક શાસ્ત્રોથી સિદ્ધ કરી બતાવ્યું ને અમારો સંપ્રદાય વલ્લભાચાર્ય જેવો સનાતન ઉંચી સંપ્રદાય છેને ને ભાગવતગીતા, વ્યાસ સુત્રથી સિદ્ધ છે. ને અમારા સંપ્રદાયમાં ચારે જુગના ધર્મો છે ને મુળ સનાતન ધર્મ ચલાવીએ છીએ ને કળીમાં નારાયણ પ્રસન્ન થવાનું તે આજ કાળમાં પ્રવર્તાવ્યો છે ને ભરતખંડના દેવ નર નારાયણ છે. ને

તેજ હમેંતો નિશ્ચય કે તેસર્વે તેનજો વાત ઉતારી પછી શ્રી રણછોડરાયજીના ૧૬ પ્રકાર પંચામૃત મારફતે પોતે પૂજા કરીને માધવરા મંદિરમાં ફળ આગી માથે મુકતો જાઈ દર્શન મહેરબાની મર કરાવ્યા ને પાછા ઉમરેઠ આવ્યા. ને ઘણા ઘણા હરિ ભક્તો કર્યા ધામ'મા બાઈ-ઓ થતા ને દિવ્ય પરચા થતા એમના દિવ્ય રેખી પ્રગટ શ્રી કૃષ્ણ અવતાર જેવા ને પામેના ભક્તો આખાણુ હતા ને સામાના મનની વાતો જાણી ને કેતા લોક લાજતા આસુરી ભાવવાળા ॥ શ્રીજી અનેક લીલા કરતા પોતે જાવા જણાવ્યું. ચાર દીન રહ્યાને સર્વને ઠેકાણુ મોટાવરમાં આવવા કંકોતરી આપે કહ્યું પછી વાજતે ગાજતે સર્વ વળાવવા ગયા, ને નયને રૂપરામ ને નરભે રામ રડીપડ્યા ત્યારે મહારાજ કે તમારી હું પણ ખબર કરીશ ને તમારી આંખ્યુ હવે હમેં વ ખબરની જાણ રક્ષાજીને હમો તમો આદિક હમારા આશરી તેને જરૂર મુક્ત કરશું ને તમો અનંત હમ પાસના મુક્તો છો. એમ કહી મળ્યા ને થોડી અવાજ થયા ને સર્વ ને ઠેકાણુ તેડશું કહીને વદ પુરુષો પંડ્યા. શુક્લ હરજી, દવે, નેહાનશું.

કર્યો ઉમરેઠના મુખ્ય મોટા બ્રાહ્મણમાં ઠાકર રૂપરામ દવે નરભેરામ ભટ્ટ સંગાતે દવે મસકારજીને તે કહ્યા તે પરસાદિ કરી આપતા તે દેવતાના વિષ્ણુને દવે નરભેરામના દીકરાને નવગ્રહ આપ્યા છે ને રૂપરામને પ્રસાદિ કરી આપી છે. ઉગટ મુકુટ તથા કર્ણ ફુલ વગેરે દવેના આપવાયા હતા ને ભટ્ટપવરીને જુની પાદુકા આપી તેમની નવા લાવ્યા હતી. વિગેરે અપાર લીલા કરી ડભાણ ગયા. ઇતિ શ્રીઉમરેઠમાં હરિલીલા ચિન્તવની ચરિત્ર ત્રીજું

ચરિત્ર ચોથું.

શ્રીજી મહારાજ સંવત ૧૮૬૬ મા ડભાણ યજ્ઞ કરવા હેતુ માટે ને પ્રમાણે ડભાણ ઉમરેઠના ભક્તો તેડાવ્યા તેથા બધા આવ્યા. વેદ પુરૂષો સાથે ગયા ને **નરભેરામ તથા રૂપરામ પાસે રૂપીયા મંગાવ્યા.** ને લઇ ગયા ને આવ્યા ને યજ્ઞના ઉપરીના કામ કાજમાં રૂપરામ તથા નરભેરામને રાખ્યા ને ઘણા બ્રાહ્મણો આવ્યા હતા. ને અનેક પ્રકારેના શાસ્ત્રાર્થ

થાતો ને સર્વને ભોજન મિષ્ટાન જમાડતા હતા. ને ઘોડાસુરના ગળાની ફાંસ સાથ રક્ષણ કરવા આવ્યા હતા ને ૐ **ઓમ સ્વઃ** કાર થઇ ગયો હતો. પછી બ્રાહ્મણો એ કુસંગતીઆઓ એ છેલ્લા ચલાંટ લાડવા તળાવમાં ફેંકીદીધા ને ફુટાડયા ને ફર્ગી કરવાના હો વાદ થયો વાત મહારાજે સભામા જાણી કહ્યું કે છપન ટોપલા તળાવમાં માછલાંને ખવરાવ્યા છે. ને બ્રાહ્મણોને હવે ઓળખ્યા છે માટે કાલ તેની વાત. આજ ફરી કહો કોઠારી કે ઘીર્થ નથી મહારાજ કહે છે તે વાત તમામે જાણી તપાસ કરતાં નથીજ સિદ્ધ થયું મહારાજ નેતરની સોટી લઇ આલા કે ક્યાં કુલ્લા છે તે જોવા નાસ્તિક જેવા સ્વેશ ભેગા થયા કે ઘીર્થ નથી ને હવે ભગવાન પણ જણાશે લોક ભુખ્યા રહેશે તો ફજેતી થશે મહારાજ તો જાણી મૂળથી સર્વને પરચો બતાવવા રચના એરી છે કુલ્લામાં સોટી મારી કે તેમાં ઘીર્થ ભરાઇ ગયું ને પૂર્ણ લાડવા સેરેસેર ઘીના કર્યા તે જાણી લાગ્યા ફેંકી દેનારાને દક્ષણા વિના નાહો નાહો કરવા લાગ્યા. આતો કોઇ સર્વજ્ઞ પુરૂષ છે. માટે લાડવા ફેંકનારાના ભોગ મળશે માટે નાસો તેવો સોર કરવામાં

હાથી તથા ઘોડાઓના સાજને પાછા મંદિરમાં
ને કોઈ જાય નહિ ને બંદુકના ભાલા બાર
કરાવ્યા લોક શાંત થઈ જમ્યા પિછે દિન જમાડીને
પૂર્ણ દાન દક્ષણા આપી કોઈને ગાડ કહ્યા કાશી
વિના રાજી પાછા પોતે અનેક ઘરેણાં શણગાર
પેરી અતી શોભતા એવા પુરુષોત્તમ નારાયણને
લોકો નમી વખાણ કરતા ચાલ્યા ગયા ને શ્રી ધામ
પ્રગાનંદના બાઈ સંતને ગોપાળકૃષ્ણ આદિના મહાદેવ
આવ્યા ને ગઢડા દેહ મુકીને આ કામ આવ્યું ને રામ-
ગમને નરબેરામને પાશ બેઠી મહારાજ બગીને સામાઓ
આપીને તમારી તથા તમારા કુટુંબની હજ સંમત ગયી
અક્ષર ધામ માની ને કરશું ને રાજી રાજી કર્યા પરમ
હંસો મુકનો મળ્યા ને રાજી કર્યા અનેક પરચા ત્યાં
કર્યા ને રાજ આદિક દેશોદેશના સંગ વગાયા ને ઊભાંણ
માં શાખર બાંધી ને કરવા સંકલ્પ આગળ ઉપર માટે
કર્યો ઇતિ શ્રી ઉમંદમાં હરિલિલા શ્રીજીની ચરિત્ર
સાચું.

ચરિત્ર પાંચમું.

શ્રીજીમહારાજ સંવત ૧૮૬૭ ની સાલે વડતાલેથી ઉમરેઠ આવ્યા ને નરભેરામ ને ત્યાં ઉતર્યા સાધુ પાસ નથી પાળા કોઈ હતા ને નરભેરામ ને ઘેર ઉતર્યા પછી મહારાજ રૂપરામભાઈને ત્યાં જતા ઠગટને મળવા ગયા ત્યાં તેમના બહેન જમનાએ જમવા કહ્યું મહારાજ કે:— જાતી રખત આગળ મળી તમને રાજી કરી રૂપરામને ત્યાં જમવા ગયા, મુકતા નહિ પછી સર્વ મળી નરભેરામને ત્યાં જમી, તથા હરિ ભક્તો કરી, તત્ત્વ બોધ કરી જવા તૈયાર થયા તેથી જમાના હાડે જમના બહેનને કહ્યા પ્રમાણે રસોઈ વેલી કરી પણ પોતે ને આવ્યા, સર્વ વળાવવા ગયા ને મહાજીવાળા ચોતરે મૂળ બેઠા હતા ત્યાં બેસી જે વાતે નરભેરામને મળ્યા હતા, ત્યાં ને તે ચોતરાના દર્શન કરવાથી હમે રાજી રહેશું, ને હમે દર્શન માનશું એવું મહાત્મ કહ્યું. સર્વે ને પાછા વાળી ગામ પણસોરા ગયા ને--જમનાં બહેન હઠ લેઈ બેઠા કે મને કહી આવ્યા ગયા માટે વાંકશીઓ !

હું તો એમના જમ્યા વિના નહિ જમું, એવો હઠ પાડ્યો તો રાજી થઈ ઘણો પશ્ચાતાપ કર્યો. પછી એમને કહ્યું કે કેટલાક કહે ચાલો પણસારે તેડી લાવીએ. પછી ગયા ત્યાં મહારાજ મળ્યા વાત કરી મહારાજ તરત ઘોડી ઉપર બેઠા ને પણસારાવાળા કે ચાલો જમવા ત્યાં પણ કે ચાલો એમ બે જગે જમ્યા ને ઉમરેઠવાળા પણસારાના પાદર આવ્યા ત્યારે હાર પહેરેલાને સામા મળ્યા એવા દિગ થઈ ગયા: ધન્ય ધન્ય પ્રભુ બે રૂપ થયા કહી ત્યાં ત્યાં જમતા બહેન કહે કે તમે આવ્યા ' મહારાજ જમી ગયા ને પેલા બારણે નથી થઈ' આંગળી હસે પેલા કહે કે અમને પણસારાના પાદરમાં મળ્યા સાથે પ્રગટ શ્રી કૃષ્ણ માના રાજી થાતા રોજ સ્મરણ કરતા ધન્ય તે પુરુષો હરિભક્તોને. પછી મહારાજ પણસારાથી કુસર ગયા. ઇતિ શ્રી ઉમરેઠમાં લીલા વિત્તની ચરિત્ર પાંચમું.

ચરિત્ર છઠું.

શ્રી મહારાજ ગામ ચુણેલ આવ્યા ત્યાં કવા પાસે મકાનમાં મુકામ કર્યો ને ત્યાં ગામના લોક બ્રાહ્મણાદિક સુરદાસ. દયારામ. તથા બાદર વાણિયા ઘણા આવ્યા

તેમને [illegible] ધૂપ [illegible] શ્રાદ્ધ કરી [illegible] કર્યાં ને તેઓ ત્યાં ડુમરેડના બાગીસાંત નંદકુમારના નામે માંનતાએ આવ્યાં દર્શન કર્યા. તેમણે [illegible] ગાડી ઘોડા ને પાયા ને ત્યાં રંગોઆર કરી જમાડ્યા ત્યાં હનુમાનનું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] ગુજરાતમાં હનુમાનજીનું પહેલું મંદિર તે ત્યાં તે કરનાર [illegible] [illegible] [illegible] ને ને [illegible] તેમના વંશજ [illegible] થયા, [illegible] ને [illegible] થયા; પછી ડામરેડ આવ્યા નરસિંહભટના ગામમાં ગયા ને [illegible] વાગ-તે તેડી આવ્યા ને [illegible] ને ત્યાં જમ્યા ને રસ રોટલી જમ્યા ને [illegible] જતાં નંદીગ્રામ [illegible] ને ત્યાં રસ રોટલી જમ્યા ને [illegible] જતા ત્યાં [illegible] કરી પ્રગટમાં શ્રદ્ધ [illegible] ને પાછા [illegible] મુનીઓ વૈષ્ણવ હતા ને [illegible] મુનીના નામ [illegible] ને સર્વ [illegible] સંસ્કારમાં [illegible] છે. નારાયણ જ [illegible] જાણવા કરી [illegible] ગયા [illegible] ડુમરેડમાં [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

— — —

ચરિત્ર સાતમું.

શ્રીજીમહારાજ સંવત ૧૮૫૭માં ખબર આવી: ઉમરેઠ પધાર્યાં ને ત્યાંથી આમોદ્રે ગયા નગરવાસી ગ ... ગાંધીને ઘેર ઉતાર્યા ને તે વખતે પાસે મુક્તો બ્રહ્મચારી સાધુ પાળા હતા, ત્યારી આખા ગામમાં ફરવા નરસંગભાઈ હવેલીએ ત્યાં જમાડ્યા ને પછી ભગતી આખુની ... ઊતર્યા ત્યાં સંતોને અનેક પ્રશ્નો પૂછતા તેના ઉત્તર કરતા હતા ને મહારાજ પ્રગટ્યાનું કારણ તથા આ દેશ આવ્યા ને તીર્થ યાત્રાનું વર્ણન કહેતા. ને ઉદ્ધવ સ્વામિ રામાનંદ મળ્યાનુ કારણ કહેતા ને **નરભેરામને ચર્ણારવિંદ** ચાર *જોડી પાડી આપ્યાં ને રૂપરામને તથા નરવાડી તથા ગુરુદાને પાડી આપ્યા ચાર ... ગંગાદત્ત ભટ્ટ મંછારામને દેવ આદિકને આપ્યા ને નરસંગ ... પત્ની ... તેમના માગણાથી પરસાદી આપતા જે વાડકામાં પોતે સાલિગરામ નવરાવ્યા ... કુમકુમનો ચાંદલો કરી આપી કહ્યું આ ચાંદલો ... કહેશે: ... નહિ તે

એમાં જેણ કેડી પાચાથી મુક્ત થાશે, અને પાપ રહિ-
ત થાશે એમ કહ્યું છે. તે શ્રી મન્દિર કરવા ઉમરેઠમા
વિચાર કરવાના નરભેરામને કહ્યું ને રૂપરામ ઠાકર કને
રૂપિઆ માગ્યા ને નગર આપ્યા ને પછી રાજી થાના
થાતા અનેક પરચા, ધ્યાન ધારણા. નિયમા ધગવતા
પોતે પુરુષોત્તમ નારાયણ પણ બતાવતા જેનસાગર ભાગી
જતાં જણાશે ગયા, ને હરિભક્તોને પૂરવણ ધર્મવગ
માંથી બચાવી રાખવા જરૂરનું ને સર્વ જનમાં મોટેરા
નરભેરામ, રૂપરામ, ગંગાદત્ત, મલકાર્જુનને કહ્યું છે. સર્વને
નેટી સંગ સાતી આ ગરડા મહા આગ્રહ કરવા આ જ
રૂર પધારજો નથી ત્યાં ગએલા ઉમરેઠ વાશીને ત્યાં મો
ટા મોટા સંતો ચૂત ભિતો ને મહા અલભ્ય લાભ જા
ણી લાવો લીધો ને સર્વમાં ઉમરેઠના હરિભક્તોને મો-
ટેરા માન્યા છે ને આજે નિમવાળા સત્સંગીઓ મનના
માના છે, એનિશ્ચે ઉમરેઠમાં હરિલીલા ચિન્હની ચરિત્ર
સાતમું.

ચરિત્ર. આઠમું.

શ્રીજીમહારાજ સંવત ૧૮૭૪ ની સાલે ફેરીગામ-માં અંત્ર મુકતો હતા, તથા શાસ્ત્રી ભટ હતા તેમના રૂબરૂ રૂપરામ નરભેરામ આદિક પત્ર લખી મંગાવ્યા તે નો જવાબ આપ્યો જે આવશુ. તે પ્રમાણે પોતે પાંચ સંતો તેડી આવ્યા. ને મુકતો નં ૨૫૦ આસરે હતા ને આ ગામના લોક સાંમૈયુ તેડવા ગયા, ને અંત્ર મુકતો હતા તે સાથે તેડવા ગાજતે વાગતે ગયા પોતે થામણાવાળે દર-વાજે થઇ આવ્યા ને બાગોળે કુશળ દક્ષણા બ્રાહ્મણાદિક ચરિ-આઓને આપી ગણુ હાઠ માંહિથી ગાતા ગાતા આખા નગરમાં ફરી આવ્યા મહારાજ નરભેરામને ત્યાં ઉતર્યા સંતો કેટલાક રૂપરામને ત્યાં ગયા ને બહુધા જગનાથ મહાદેવ ગયા અને ત્યાં અસનાન કિતર્યા. ને મોટી સભા જગનાથમાં ભરતા ને મહારાજ તથા મુકતો નિત્યનિયમ ધર્મ કૃત્ય પરવારી સર્વે જગનાથ જાતા ને ત્યાં અનેક શીક્ષા વચનો કેતા ને માંહો માંહે સંશે વાદિયોના પ્ર-શ્નો પૂછવાથી ઉત્તર્ પુરૂ ચાંદલે સહિત તથા તુલસી કં-

હી તથા ગંગા સમંધી પૂજા પ્રજા તેવાર અનેક શાસ્ત્રોથી કેતા કે: બ્રાહ્મણ માત્ર વૈષ્ણવ છે ને મોટા મોટા ઋષિ પરાશર, અગસ્ત, વશિષ્ટ, શાંડિલ્ય, મરીચી. શુક, વ્યાસ, સનકાદિક, સુતજી, જનમેજય, નારદ, ગર્ગ ગૌતમ ભૃગુ. ઇતિયાદિ મોટા મોટા વૈષ્ણવ છે ને સર્વ ઉર્ધ્વ પુંડ્ર ધારકો હોય આદિકમાં વૈષ્ણવ બ્રાહ્મણો હોયજ તથા રામાનુજ વૈષ્ણવની સર્વ શાસ્ત્રમા માનતા હતા તથા સર્વ પુર્વાચારીઓ વૈષ્ણવ ઉપરજ છે, ને વિષ્ણુ ભગવાનને માનનારા છે. ને અમો પણ નારાયણને માનનારા છીએ ને સનાતન ધર્મ તે વિષ્ણુનોજ છે ને મુખ્ય આચાર્ય આપણ છે, એમ કહી આશ્રમ ધર્મ વર્ણાશ્રમ ધર્મ કેતા ને સર્વ માન્ય રાખી રાજી થાતા ને વાસુદેવ મહાત્મ કેતા ને વિશિષ્ટા દ્વૈત મત કહેતા ભાગવતી ધર્મ અહિંસાએ પરમો ધર્મ કહેતા. અભક્ષ ના ખાવું એમ કહેતા ને કેટલાક એક આખતા ધર્મો વાળા શાપ આપતા ને કેટલાક પુછે તેમના સહી આપતા ને તત્વજ્ઞાન કહેતા. ઘણા રાગ રાગણીમા કિર્તન ગાતા ગાતા ભક્તિ કરાવતા. નિયમ ધરાવનાર આ-
ચાર, વિચાર પાળનારૂં કહેતા પછી રૂપરામ ઠાકરે

જ્યા રસોઇ બનાવના ઘર હતી ત્યાં રસ રોટલી હતી ત્યા આવ્યા પંગત ભરાયને વિષ્ણુને નૈવેદ્ય કરીને મહારાજ ઘરમાં જમવા બેઠા ને પંગત જુદી જુદી ભરાઇ તેમાં બ્રાહ્મણ આદિની પીરસણ શરૂ થયુ. એટલામાં મહારાજ જમીને પધાર્યા. પહેલા ખાંડ માગી ને પંગતના વાતા-વાતમાં રૂપરામ ભલી ગયા પછી મહારાજ જમી પંગતમાં ફરી ખૂબ પીરસાવ્યુ પછી જય જય કારના બોલો બો લાતા પછી મહારાજ સાંજની પંગતમા ફરી રૂપરામની બારીએ બીરાજ્યા હતા કઠેરામા બીરાજ્યા પછી કાઢીને તાંસળામાં રસ પિરસાવી જમો કહી હસતા તે દેખી રૂપરામના ધન્ય ભાગ્ય એમ સૌ એ કહેતા પછી રૂપરામ ને ખાંડ મહારાજે માગેલી તે સાંભળી ને ના આપવા માટે પોતે જીવતા સુધી ખાંડ ખાતી નહિ! ધન્યછે રૂપરામ ઠાકર ભક્ત રાજને તેમના ઘરના આજુ બાજુના હરિ ભક્તો ઠાકર આદિક તથા તરવાડી નાનાભાઇ આદિક તથા શુકલ- તથા દવે તથા ભટ થયાને કુસંગીએ એ કે કાઢ્યા તે છેલ્લા લોકો ત્યારા સંતોએ ફરી પોતાનો સનાતન મત સ્થાપ્યો.

પછી શ્રીજી મહારાજ નગરશેઠ હવેલીએ ત્યાં જમ્યા રે:
દર્શન કર્યા ને ત્યાં પણ ઘણુ ઘણુ જમ્યા ને જય જય
કાર કર્યો ને પરચુરણ રસોઈઓ આવી ને લીધી આ-
પણાં તે વાપર્યાં પછી ગામ શહેરથી આવેલા હતા ને નિત્ય
નિત્ય રસોઈના હકદાર કરતા નહિ, આવા ત્યાગી વિદ્વાન
હતા ને જે મહારાજની આજ્ઞા નમ્રતાથી પાળી ભલા ભ-
ર્જનું રાજ્ય કરતા હતા ને મોટા મહિમા વધ્યા ને અતિ
શુદ્ધ આચાર વિચાર ધર્મ પાળતા ને પળાવતા પછી
જમવાના પહેલા મહારાજ નગ્નેશ્વરભાઈ રસોઈમાં નાંતરા રસો
ઇમાં ઠંડા બાળવાની હતી, પંગત જમવા પડી દેવનું
નૈવેદ્ય વૈશ્વદેવાદિક કરી મહારાજને જમાડ્યા ને પંગત
પૃથક પૃથક બેસી [illegible] રસોઈ પીરસાતી તેટલામાં
મહારાજ જમી ઉઠ્યા ને મહારાજ [illegible] શેઠના રસો-
ઈએ એટલે બ્રાહ્મણ બાલીને ઉભા હતા ને પંગત જમ
વા બેસાડી એટલે મહારાજને રુચિ હતી પોતાને હાથે પી-
રસવાનું ત્યાંથી બેઠા તેવામાં બીજી પંગતને માટે લાડ-
વા ખૂટ્યા તેથી મોટા સામાન કરાવી લાડુ બનાવવા ઉ-
તાવળા થયા જાણી મહારાજે શ્રીજી આવીને પૂછ્યું કે;
આ કે મોટા કેમ ઉતાવળ કરો છો; કહ્યું કે હવે [illegible]

મથાની પંગતમાં લાડુ મુકવા માટે પાકાચારીયને બોલા-
ઓછીઓ મહારાજ હસીને કહેછે કે.- લાડુનો ગૌત ઢગ
હેબો ઓશકા હિપક કરી નવ મોટા આદિ ફટ કે કોય
નથા, ? નમે કમ હબાતા નથી આલો કમ ન્યો, ઉના
વળા આવી ઓરટાની બે નાંખાબે બે હાથ દૈને બાં-
ધું પછી કહ્યું કેઃ- આતો ઓઠડા બંધના છે હંવા બ-
ગ તેમ જોયું તો ઓરડા બન્ધ લાડુથી ભરાયો બધા
દિગ થઇ ગયા ને બાકે વસ્યા બનાવ્યા પછી સર્વ
જમ્યા વધ્યા ને ટાંકા મુક્યા પછી મહારાજે સભા ક-
રી પછી મહારાજ આત દિવસ ગયા, ત્યાંથી ગાજતે
વાગતે નગરમાં ફરવીને ગયા ને ઘણા હરિ ભક્તો આ
સુખને વિજોગના માટે કરતા તે સર્વ ગાઇ ભાવને આ
વસુ ચારશ વાર અહિં આવવું. ફરી ગાન વાડી ને
ચાલ્યા ગયા પછી નરબેરામને ત્યાં લાડવા બંધ્યા હતા,
ને ત્રણ દિન પહોચ્યા ભુવંઢ ગાય માનજી મુકવા ગાંઠ
બધા મૂકવાં બન્ધ ઓ લિલાને મનુ વડનાંધ પધાર્યા
ઇતિશ્રી ઉમરેઠમાં હરિ લિલા ચિન્હની ચરિત્ર આઠમુ.

ચરિત્ર નવમું.

શ્રીજીમહારાજ સંવત ૧૮૭૮ ના શ્રાવણમાસે ઉમરેઠમાં બેઠા હતા હરિજનોને ઠાકોરજી જમાડ્યાં કે શ્રાવણ માસની અગિયારસે પાટ પૂજન કરવા માટ તેથી દેશ દેશના હરિજનો આવ્યા; માટે ઉમરેઠ ના ઉપર ચડતાએ **નરભેરામ** તથા રૂપરામના આદિક સર્વ જન બેઠા તે પાટ પૂજન કરતી વખતે હજારો હરિભક્તોના દેખતાં શ્રીજીમહારાજે પાટ કહ્યું જે રૂપરામ તથા નરભેરામના પુત્ર તમો બન્નેમાંથી પાટ પૂજન કરો. તબ એ બન્ને બોલ્યા કે અમો કહો ન મહારાજ? ક્ષત્રિયઃ પાને બોલ્યા કે:- **નરોત્તમ દવેજી તમે કરોને!** શ્રાવણ પૂજનનું ફળ હાજર કરશે. તેથી મહારાજના કહ્યા પ્રમાણે પાટ પૂજન કરી લેવાયા ત્યાં મહારાજનો જોયા કેવળપુરી બાવા આવ્યો હતો. તેના મનમાં કે મહારાજ પરમેશ્વર છે કે:- નહિ તે પારખાં લેઉ. માટે પોતાના વસ્ત્રીએ એક ના ભાણા માટે બમરુલો આપ્યો: તેને દેખતાં મહારાજે હજાર ભક્તે કહ્યું કે આતો કેવળપુરી આવિયા છે. તે તેના

મનનું હરણ કર્યું તેથી તે ખુશીથી થયા ને સ્નાન કરી આવ્યા. તે શિવલ કવિ હતા. ને ત્યાં મન્દિરમાં બ્રહ્માનંદ સ્વામિ મિત્ર કવિ હતા. આ સભામાં દેવળપુરીએ કીર્તન ગાયું તે સાંભળી મહારાજ ખુશ થયા. પછી બ્રહ્માનંદસ્વામીએ કીર્તન ગાયા તે સાંભળીને મહારાજ હસીને ડોલ્યા; તેથી દેવળપુરીને અપમાન લાગી. બ્રહ્માનંદ સ્વામીના ઉપર કૃપા થઈ ના કુમંગા હતા તે અવગુણ લેઈ ચાલ્યા ગયા; પછી ગઢડે અમદાવાદ શ્રી નરનારાયણ પધરાવવાનું ઠર્યું ને ગા ગણ ને પણ કેમરેડના હરિજનો થયા હતા. ઇ. શ્રી ઘનશ્યામમાં હરિચરિત્રા ચિન્તવની ચરિત્ર નવમું

ચરિત્ર દશમું.

શ્રીજીમહારાજ સંવત ૧૮૮૬માં વડતાલે દક્ષિણ હતી દેશ દેશના તેડાવ્યા; ૨૦ હજાર આશરે પુરણ બ્રહ્મ ને હજાર પુજન વખતે ઉપરાંત હાજર હતા સુતે પણ હરીને ખવડાવી ને વંશ પુરમપરા ભોજન ચડાવવા માગી લીધું તેવખતે. નરભેરામ. અંબારામ ભટ ને મલકાન્તીન કવે

વિગેરે હરિભક્તો હાજર હતા. ઉમરેઠના વૈદિક જન પુરુષો ને સભા વચ્ચે નરભેરામ. [illegible] સંસ્કૃત [illegible] જીન, ને મોટેરા ઠરાવ્યા. ને ઉમરેઠમાં મંદિર કરવા આજ્ઞા કરી. **નરભેરામે ને પછી વેદ વિધિથી શ્રી લક્ષ્મી નારાયણ ને શ્રી લક્ષ્મીજી પધરાવ્યાં** ને જય જયકાર વરતાવી ભારે બ્રહ્મભોજન કામ કર્યાં ને ઉમરેઠના હરિભક્તો ખુબ રાજી થયા ને ભારે મહોચ્છવ થયો ને મોટા મોટા સંતો રાજી થયા. ને મહારાજના બે બ્રાહ્મણોએ આવ્યા હતા [illegible] કુંકુમ આપ્યું, તે ચાંલા મહારાજને [illegible]. ને તેમાં અને ઓળખી નામ [illegible] ભારે પરિયા [illegible] પછી મહી-દાસો બેઠાં ને મહારાજને [illegible]. પછી પોતાના કુંકુમના [illegible] ને [illegible] આપ્યું. ને સર્વેને [illegible] ને સંતોએ અનેક શાસ્ત્રાર્થ [illegible] ને [illegible] વાળ્યો કે સ્વામિ નારાયણ ભગવાન પ્રગટ છે. તેથી [illegible] સંપ્રદાયની [illegible] હતા. ને [illegible] ની [illegible] ઉમરેઠમાં હરિભક્તો [illegible] સ્થિર કરાવ્યું.

ચરિત્ર અગીઆરમું.

શ્રીજીમહારાજ સંવત ૧૮૮૨મા ઉમરેઠ આવ્યા; ને તરત ગયા ને અંતે રાખ્યા. ને ઉમરેઠના શ્રી મં- દિરનો પાયો બનાવ્યો ને મંદિરના ... ૧૧ મહારાજ ... મળશે; આગળ લાગી. ... મળશે. એમ કહ્યું ને શિક્ષા પત્રી પ્રસિદ્ધ કરીને પૂજન કરી ને નિત્ય નિયમમા મુખ્ય ગણી તેના અર્થ મુક્તો ઘણા શાસ્ત્રોથી દેતા ને સંપ્રદાયનું તત્ત્વાર્થ કર્યું; મહારાજનું તેજ રહેશે કહ્યું; આ શિક્ષાપત્રી તમામ સત્સંગીએ રાખવી ને ક્યારે પણ ત્યાગવી નહિ. ને મહારાજ ત્યાંથી હરિ જનોને દર્શન દઈ હજારો મનુષ્યના ભાગ્ય પામી ચાલ્યા ગયા. ને વ- ખતના હરિજનોનાં મુખ્ય નામ કહ્યાં. ને શ્રી મંદિર નરભેરામ ભટ્ટે કરાવ્યું ને સર્વે સત્સંગીઓ મદદ કરજો ને આ જાયગા ત્યાંહાં બની [illegible]ારે રાખજો, ને હરિભક્તો નાં નામ. મોટેરા ÷ નરભેરામ બાજીરાઉ દવે. તથા રૂપરામ આશિતરામ ઠાકર. તથા ગંગાદત્ત મં- [illegible]રામ ભટ તથા મહાકાળજીના જોગેશ્વરને કરાવ્યા

પછી નંદલાલભટ. જોશી દેવતા તથા માધવજી, કાશીરામ લિલાધર, દેવ. દવે ગીરધારામ. લક્ષ્મીદત. હરિભાઈ. ઈ-શ્વર. દયારામ, વિશ્વનાથ જગજીવન. માંગીરજી. ઘેલાભાઈ ગિરધારામ. શુકલ હરિશંકર, મિશ્ર દવે કેશવજી ભટ નંદલાલ. જોશી. (સરધવા) કાશીરામ, વિષ્ણુદત્ત, મકનજી શુભરામ જેભાઈ. વજેરામ વ્યાસ. વંકટેસ, ભાઈશંકર, કુબેરદત્ત દવે. કાશીરામ, પ્રભાશંકર. રણછોડ. પટેલ લાલભાઈ પટેલ નથુભાઈ તથા વાણીઆ ગુમશાહ. જમનાંબા નાથીબાઈ જમના ગંગા ધનબા માનબાઈ મણીબાઈ અમૃતબાઈ, વેદમુર્ત્ત પંડ્યાજી, આ તથા તેમનાં પુત્ર પુત્રાદિક સગાવહાલાં જર જમાઈ ભાઈ ભાણેજાં ઘણાં હતાં. પ્રતિ ધોળકામાં મુરતીઓ પધરાવાનું કહ્યું; ને કંકોતરી લખશુ ને ત્યાં નવરાથી જવા જણાવ્યું હતુ. ઇતિ શ્રી ઉમરેઠમાં હરિલિલા ચિન્તવની ચરિત્ર અગીઆરમું.

ચરિત્ર બારમું.

શ્રીજીમહારાજ સંવત ૧૮ ૫માં ઉમરેઠ વાળા ભક્તો ને ગામ ગઢડા તેડાવ્યા ને ત્યાં સંત ગયા. અતિ આનંદ થયો ને ઉમરેઠના હરિજનોનાં ઘણું વખાણના ને જ્યાં ને ત્યાં ઉમરેઠના ભક્તો આવતા. ને ત્યાં જ્યાં મુર્તિઓ પધરાવી ત્યાં આવતા. ને મહા ઓચ્છવમાં આવતા. ને આજ પણ આવ્યા ને ત્યાં હમારા ભક્તો ઘણું ગલ્યા છે. ને તન, મન, ધન હમ આપ વાપરે છે. માટે હમ ઘણા રાજી થયા છીએ. તેવારે ભગવાન ભટ્ટ બો-લ્યા કે:—મહારાજ હમે તમારા છીએ: ને ઉમરેઠના મંદિરની જાયગા મળવાનો જોગ નક્કી કર્યો છે. ત્યારે મહારાજ કહે ! ભલો નરભેરામને નંદુભાઈને કે તરત મંદિર માટે જાયગા લે તેવો જોગ સંવત ૧૮૮૫ના મહા સુદ ૫નો આવ્યો છે. તેથી નરભેરામે પદરના પૈસાથી સંવત ૧૮૮૫માં ગણી ને તુરત મહારાજની આ-જ્ઞા કે:— મંદિરનો આરંભ કર્યો છે. તેથી શ્રીજીમહારાજ અતિ રાજી થયા. ના સમાચાર આવ્યા ને ગઢડા

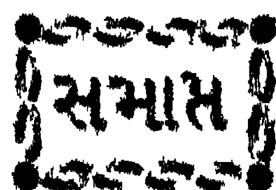
પછી કુબેરના કોઈ ભક્તે સવાલ કર્યો કે આચાર્યોએ અ-
દ્વૈત થાય ને શાસ્ત્ર પ્રમાણ હશે ? ત્યારે મહારાજે મુ-
ક્તાનંદ સ્વામી દ્વારા જવાબ કર્યો કે વેદ શ્રુતિ સ્મૃ-
તિ, ઉપનિષદ, પુરાણ-નારદ પંચરાત્ર-ભારત રામાયણ
ને શાસ્ત્રોના નિર્ણયના ગ્રંથોથી અદ્વૈત મત ખંડન થાય છે.
શ્રુ શ્રી ત્યાગીને અધિકાર નથી. ટૂંકામાં ઉપદેશ ન
થા ઉપનિષદોના કર્તા વ્યાસદેવ તથા ભાગ. શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર,
ગોસ્વામી ને વિગેરે પ્રમાણોએ ગૃહસ્થ હતા; માધવા
ચાર્ય રામાનુજાચાર્ય નિમ્બાર્કના મત છે, માટે ગૃહસ્થ
વિના ઉપદેશ શા માટે ? વિગેરે ઘણું પુછાયા સર્વ
બાબતના ઉત્તર. ને ત્યાગીમાં માનતા ગુરુ કરવા જોઈએ કે
ઉપદેશ ને દિક્ષા બરાબર છે ને આજે જુગમાં મનુષ્ય
માત્રને ભરણ કરવાનું પડે જુગની મુક્તિ નથી.
આધ્યાત્મિક ને વિષય રૂપ છે, ને દેશમાં ક્યાં
માટે ને વિષય સુખમાં જીવ ને શંકર સ્વામિએ
તેના અર્થ કર્યા છે, તે પ્રસિદ્ધ જાણીતું છે,
માટે ગીતા ને બ્રહ્મ સુત્રને સંમત છું ને આજકાલ
આધિક [illegible]

ના મહાત્મ જુવા વૈષ્ણવ ઉપરજ્ય છે. ને વિષ્ણુ પુરીમાં શંકર સ્વામિએજ — મઠ બાંધ્યા છે માટે વૈષ્ણવ શ્રેષ્ઠ ને ચાતુર્માસી એકાદશી જયંતીઓ મહા દુઃખમાં ના તજે ને વૈષ્ણવ છે. ને ગાયત્રી સંધ્યા એ આદિક નક કર્મ નિયમ ઉપરજ્ય છે. આ વિવેક અતિ જાણવા કુ-શું, ને અનેક પરચા કરી ભક્તોને રાજી કર્યા ને ગો મોનાથજી ત્યાંથી પાછા ફરી પધાર્યા. ત્યાં પણ સુ-ખ ઘણેરું હતું. [illegible] ને [illegible] મહા મહાત્મ થયું. આમ એટલે થયું ને ધર્મ આખ્યાન આ સાલ પ્રસિદ્ધ થયું સુકાલ દ સ્વામિએ કર્યું :- ઇતિ આ લીલાનો સાર ને સાલ સ્મૃતિ પ્રમાણે લખી છે. સંવત ૧૮૮૭ ના ભાદરવા સુદ ૯ શ્રીપીતાંબર સ્વામિ પરમાત્મા નંદજીના શિષ્ય શ્રી સ્વામિ નારાયણ ચરિત્ર ઇતિશ્રી કુ બેરમાં હરિલીલા ચિંતામણી ચરિત્ર બારમું સમાપ્ત

ધૂન

શ્રી સ્વામિનારાયણ, નારાયણ, નારાયણ, ગોવિંદઃ
નારાયણ, ગોવિંદઃ નારાયણ, ગોવિંદઃ સ્વામિ…

श्री अक्षरातित पुरण पुरुषोत्तमयादि कृष्ण जेह।
कळी मल्ड हरवा मुमुक्ष तरवा स्वामि
नारायण तेह:॥
श्री स्वामिनारायण नारायण नारायण
गोविंद: नारायण गोविंद नारायण, गोविंद
स्वामि०—
बोलो श्री सहजानंद स्वामि. महाराजनी जे.

Printed by Ratilal B. Trivedi at his Saraswati Printing Press near Bhatwadi Pole Umreth; and published by Dave Pursotamdas Damoder at Umreth.